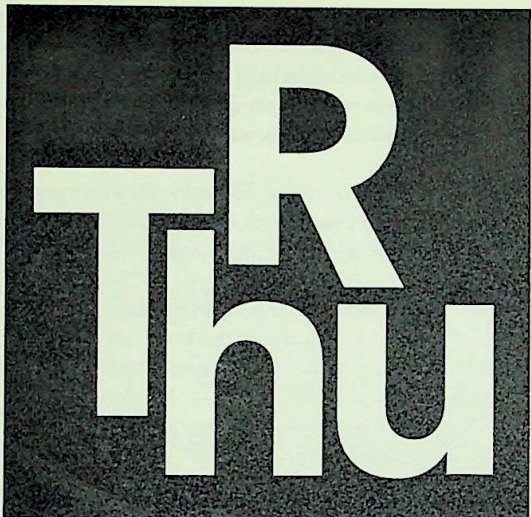

• Kloosterlaan 138 — (NL) 4811 EE BREDA — T: +31 (0)76 5 14 19 28

T/F: +32 (0)3 2388 166 • E: bureau@lokaal.org — H: www.lokaal01.org

JUNI/JULI 2002

N° 8.01

Het periodieke cahier is de Theoretische Ruimte van Lokaal 01 met als auteur in de eerste tien afleveringen

Erik Hagoort

— losse nummers
€ 2,50 (exclusief eventuele verzendkosten)

— abonnement
maak € 22,50 over op
— (voor Nederland) girorekening 5123878
— (voor België) postcheque 000 1699531 91
ten name van Stichting Lokaal 01
onder vermelding van "TRu"

F: +31 (0)76 5 20 71 24 • Provinciestraat 287 — (B) 2018 ANTWERPEN

Drenth & Hagoort

Waarom vroeg je Arne Henderickxz of hij zijn betrokkenheid bij de tentoonstelling "Commitment" te gelde zou kunnen maken?

Ik ben altijd geïnteresseerd in de relatie tussen economie en menselijk handelen. Het is niet zo dat ik als filosoof enorm in geld ben geïnteresseerd. Wel is geld vaak een indicatie van de opoffering die mensen zich getroosten. Het gaat mij om wat mensen ergens voor over hebben en welke motieven een rol spelen. Als Henderickxz zijn project aan de man zou kunnen brengen of als curatoren hem bij meer tentoonstellingen willen betrekken, en daar geld voor over hebben, dan zou dat erop kunnen wijzen dat het bij dit project van Henderickxz om kunst gaat.

Is iets dan pas kunst?

Dat kan me over het algemeen niet zoveel schelen, maar in dit geval vraag ik me wel af welke status zijn project heeft. Toen je me uitnodigde voor een gesprek naar aanleiding van dit project had ik nog nooit van Arne Henderickxz gehoord. En ook niet van zijn compagnon Roy Cerpac en diens 'betrokkenheidskunst'. Het klonk me reuze merkwaardig in de oren dat Cerpac zich als kunstenaar gespecialiseerd heeft in het 'betrokken zijn' bij andere kunstenaars of bij wetenschappers. Dat hij als een vriend met hen optrekt of hen als een coach begeleidt om vervolgens bij de eindpresentatie van zo'n samenwerking zelf op de achtergrond te blijven en als het ware in het niets op te lossen. Dus was ik erg benieuwd.

Nu niet meer?

Jawel, maar nu roept het nog meer vragen op. Cerpac is de kunstenaar. Hij is uitgenodigd voor de tentoonstelling "Commitment". Hij heeft op zijn beurt Henderickxz gevraagd een bijdrage te leveren. Paradoxaal genoeg bestaat die bijdrage eruit dat zo weinig mogelijk wordt ingevuld. Cerpac is afwezig. In plaats van hem is Henderickxz dagelijks op de tentoonstelling. Maar Henderickxz zegt niet op te treden als plaatsvervanger van Cerpac en ook niet als een levend kunstwerk. Maar als wat dan wel?

Henderickxz is gewoon zichzelf. Hij zegt op de tentoonstelling 'energie' op te doen, te genieten van de vele kunstwerken. Hij zegt er aanwezig te zijn en zo het publiek een gelegenheid te bieden commentaar te leveren, te praten over de tentoonstelling of over iets anders, al dan niet in zijn provisorisch ingerichte spreekkamer.

Daar klopt iets niet. Henderickxz zegt er te zijn voor het publiek, maar hij behoort zelf tot het publiek. Hij is geen kunstenaar. Hij is kunsthistoricus. Hij is waarnemer, hij is bezoeker.

Kortom, publiek. Nu hij voor zichzelf en voor zijn mede-bezoekers een gelegenheid op de tentoonstelling heeft gecreëerd, is het publiek toegetreden tot het domein van de kunst, is het publiek zelf kunst geworden.

Dat is niet zo bijzonder. De kunst grossiert tegenwoordig in kunstenaars die erin slagen het publiek te laten deelnemen aan kunst.

Maar dan moeten die bezoekers meedoen met de kunstenaar en dus een beslissing nemen of ze van beschouwers participanten willen worden. En dat is hier niet het geval. Hier hoeven ze helemaal niets speciaals te doen. Het publiek kan hier zichzelf zijn.

Als een levende sculptuur?

Nee, Henderickxz stelt zichzelf noch de andere bezoekers tentoon. Het doet me eerder denken aan een verhaal van Herman Pieter de Boer waarin een man 's morgens de straat op gaat, de hele dag rondloopt, en dan bij zijn thuiskomst tevreden zegt: "Alles gezien."

Wat is het verband met Henderickxz?

Nou, ook Henderickxz loopt wat rond, bekijkt al die kunstwerken in Las Palmas, maakt af en toe een praatje, drinkt een kopje koffie, vormt een mening over wat hij ziet. Zoals we allemaal doen als we een tentoonstelling bezoeken. Kortom, eigenlijk niets spectaculairs: "Alles gezien." Alleen is dat verhaal nu verplaatst naar het domein van de kunst.

Henderickxz beweerde juist dat hij een vrijplaats creëert. Een gelegenheid voor het publiek om even op adem te komen, om even los te komen van het domein van de kunst.

Dat klopt, maar het gebeurt op een tentoonstelling, dus binnen het domein van de kunst. Want als ik het tenminste goed heb begrepen, willen Henderickxz en Cerpac juist op een ten-

Fuseli, Cupido's te koop, ca 1775

toonstelling, juist temidden van al die overdaad aan vormgeving ruimte creëren voor wat nog niet is ingevuld. Cerpac doet dat door niet aanwezig te zijn. En Henderickxz doet dat door er wel te zijn maar niets in te vullen. Cerpac en Henderickxz dragen dus niets aan deze tentoonstelling bij, althans niets qua vorm, ze zijn er alleen bij betrokken. Je zou het zelfs kunnen beschouwen als een laatste fase in de ontwikkeling van de kunst. Dat vind ik best een interessante exercitie maar ik vraag me af voor wie.

Vind je het elitair?

Ik vind het geen bezwaar dat het voor een heel beperkt kunstpubliek bestemd is. Nee, de misvatting van dit soort projecten is dat ze interessant zouden zijn voor dat beperkte kunstpubliek. Stel dat mensen in hun bestaan de ontwikkeling doormaken die de geschiedenis van de cultuur waarvan je deel uitmaakt, ook heeft doorgemaakt. Je begint als kind ergens in de Middeleeuwen, je groeit door de Renaissance

heen, je wordt romantisch in de puberteit, je belandt bij de impressionisten als je rond de twintig bent. En ook daar groei je doorheen en je ontwikkelt je via het futurisme, kubisme naar abstractie. Tot je zoveel kunstbagage hebt dat je misschien zelf wel een 'kunstmens' bent geworden. Dat je je de kunst zo hebt eigen gemaakt, dat je ook wel zonder kan.

Dat kunst een houding is geworden.

Ja, en dat je dat niet meer dagelijks of wekelijks hoeft aan te vullen. Het probleem van projecten als van Cerpac en Henderickxz is dat die bestemd zijn voor 'kunstensen' die het kunstobject ook wel kunnen loslaten zonder dat een kunstenaar en een kunsthistoricus dat voor ze doen.

Kan jij dan niet meer genieten van tentoonstellingen of concerten?

Zeker wel, maar ik heb zelf langzamerhand

steeds minder behoefte om meer kunst tot me te nemen. Muziek van Mozart bijvoorbeeld heb ik nu zo vaak gehoord in steeds weer verschillende uitvoeringen dat ik die kan fluiten. Heerlijk hoor, die verfijning, maar ik merk de laatste tijd dat ik net zo lief naar volksmuziek luister. Hetzelfde geldt voor poëzie.

Je raakt verzadigd.

Ja, ik merk dat ik lomer wordt in het tot me nemen van kunst. Een grote volheid die uitloopt op leegte. Misschien is dat bij Cerpac en Henderickxz ook wel zo.

Nou, Henderickxz zei juist veel energie op te doen door zijn betrokkenheid bij "Commitment". Hij laaft zich aan zijn gesprekken met kunstenaars en bezoekers.

Dat klopt, maar hij vertelde ook dat hij verzadigd raakte, dat het hem na de opbouw van de tentoonstelling en na de eerste dagen van de tentoonstelling veel moeite kostte om de bezieling te behouden, om betrokken te blijven.

In je boek "Een pruik van paardenhaar & Over het lezen van een boek" stel je dat betrokkenheid economen schrik aanjaagt. Anders dan medeleven, waar economen niet van wakker liggen, zou betrokkenheid een bom kunnen zijn onder de 'homo economicus', onder het economische mensbeeld waarin alles draait om bevorderen van het eigen gewin. Zou de betrokkenheid van Henderickxz ook zo'n subversieve lading kunnen hebben?

Ik weet het niet. Betrokkenheid is een lastig begrip. Zeker binnen de economische wetenschap waar ik mij in dat boek deels mee bezighoud. In grote lijnen volg ik de kritiek die de econoom Amartya Sen, en met hem vele anderen, heeft op de 'homo economicus'. Sen noemt die mens een 'rational fool' en een sociale imbeciel. Want met mensen die overal en altijd beslissingen nemen die gericht zijn op

het eigenbelang, valt in de werkelijkheid geen land te bezeilen. De 'homo economicus' is een fictie, dat erkennen de meeste economen, maar dan wel een fictie die binnen de economische wetenschap het absolute ijkpunt vormt. Bovendien laat die fictie zich ook steeds meer gelden binnen andere domeinen dan het strict economische, bijvoorbeeld het morele. Sen ijvert ervoor dat ook andere motieven dan eigenbelang, zoals liefde en betrokkenheid, binnen de economische wetenschap een plaats krijgen. Maar de meeste economen kunnen met dat soort altruïstische motieven, die soms lijnrecht tegen het vermeederen van persoonlijke welvaart ingaan, moeilijk overweg. Zij houden het er liever op dat achter elk altruïstische egoïsme schuilgaat. Dan is het exit betrokkenheid. Einde discussie. En dat is heel flauw van die economen, want daarmee worden allerlei interessante motieven die ook in belangrijke mate het gedrag van mensen bepalen, onder tafel gewerkt.

Henderickxz heeft baat bij zijn betrokkenheid bij de kunst. Het komt zijn naam als kunst-historicus te goede, hij bouwt contacten op, bevredigt zijn nieuwsgierigheid.

Dat zal een econoom onmiddellijk beamen. Des te belangrijker is het dus om van Henderickxz te hebben vernomen dat hij geen cent voor zijn aanwezigheid heeft ontvangen. Er spelen dus andere motieven, zoals liefde voor de kunst, vriendschap, avontuur. Dat soort factoren worden in de economische wetenschap systematisch geweerd. En dat terwijl die informatie essentieel is om zicht te krijgen op de afwegingen die mensen maken.

In je boek besteed je toch veel aandacht aan speltheorie, bij uitstek een tak van wetenschap die complexe gedragingen versimpelt tot modellen en grafieken.

Ik begon met het tamelijk bizarre idee om in mijn proefschrift naast wetenschap ook litera-

tuur te bedrijven. De kritiek van Sen op de economische wetenschap wilde ik onder de loep nemen. Maar ik wilde ook een literair verhaal vertellen. Daarmee hoop ik de lezers keer op keer uit het wetenschappelijke stramien te halen en in een ander bad onder te dompelen. Om te voorkomen dat ik ervan zou worden beschuldigd literatuur te hanteren om een rekort aan kennis te maskeren, wilde ik laten zien dat ik het specialistische handwerk van de speltheorie beheers. Het gaf me tegelijk de vol-doening economen op hun eigen terrein te kunnen pareren. En daarnaast wilde ik laten zien dat de wereld van de kale gegevens, de wereld van grafieken en van statistieken, helemaal niet zo erg verschilt van wat in de 'anti-monde' van de literatuur wordt verwoord.

Toch lijkt het of je voorkeur wel uitgaat naar een van beide werelden: de 'anti-monde' van de literatuur. In de hoedanigheid van schrijfster M. Februari voer je de lezers mee in bloemrijke taal. Je vertelt over de gepoederde Julia Cacouault de la Mimardière. Maar in de hoedanigheid van filosofe Marjolijn Drenth daarentegen confronteer je de lezers met taaie verhandelingen over de voorkeursordeningen van het Prisoner's Dilemma.

Dat is jouw ervaring. Ik ben net zo goed de schrijfster M. Februari als de filosofe Marjolijn Drenth. Mijn hart gaat net zo goed uit naar de speltheorie als naar het verhaal over Julia. Het zijn slechts verschillende talen waarin je motieven van menselijk gedrag en handelen onder de loep kunt nemen. Het zijn andersoortige benaderingen van dilemma's waarin mensen verstrikt kunnen raken. In de literatuur kun je ruimte maken voor allerlei kleine en soms triviale zaken die toch een rol spelen bij het maken van morele afwegingen. In de speltheorie echter kun je dilemma's in al hun kaalheid tonen, los van complicerende factoren, met behulp van modellen en grafieken. In beide gevallen gaat het niet om een beschrijving van de werkelijkheid maar om ficties, abstracties.

Wat hebben we daar aan?

Amartya Sen gebruikt het Prisoner's Dilemma om te laten zien waar het model van de 'homo economicus' spaak loopt. Het is het bekendste spel uit de speltheorie; een casus waarin de belangen van de spelers recht tegenover elkaar staan. Twee verdachten in dezelfde zaak zijn gearresteerd, en ieder is in een cel opgesloten. De officier van justitie is overtuigd van hun beider schuld, maar heeft niet genoeg bewijs om ze te laten veroordelen. Hij doet daarom de verdachten elk afzonderlijk een voorstel. Bekennen ze allebei, dan krijgen ze elk vijf jaar gevangenisstraf. Ontkennen ze allebei, dan krijgen ze elk twee jaar, voor een vergrijp dat de officier wel kan bewijzen. Maar bekent slechts één van beiden, dan wordt degene die niet heeft bekend, aangewezen als hoofdverdachte in de zaak; die krijgt 10 jaar, terwijl degene die heeft bekend er met één jaar cel van af komt. Zonder nu op alle ingewikkelde details in te gaan, blijkt dat beide spelers zullen bekennen als zij puur hun eigen belang volgen. Dan zitten ze allebei vijf jaar. Dat zou de uitkomst zijn volgens het model van economische rationaliteit, waarin mensen nooit aan de ander denken. Hadden ze daarentegen wel aan de ander gedacht en elkaar onderling vertrouwd, dan hadden ze samen kunnen ontkennen. En dan waren ze er met twee jaar cel elk beter aan toe geweest. Het Prisoner's Dilemma bewijst dat er situaties zijn waarin eigenbelang juist niet en betrokkenheid op de ander juist wel tot een optimaal resultaat leidt.

Maar het is en blijft fictief, een model binnen de wetenschap.

Nou, er zijn weldegelijk situaties waarin het Prisoner's Dilemma zich in werkelijkheid voordoet. Laat ik een meer eenvoudige variant noemen. Twee holbewoners komen elkaar tegen, elk is gewapend met een vuistbijl. Ze kunnen op elkaar gaan inhakken. Dan komen ze er allebei zwaar gewond uit. Ze kunnen ook

besluiten hun vuistbijl over hun schouder te gooien en elkaar de hand te geven en verder te lopen. Dan komen ze er allebei erg goed van af. Ze kunnen ook met elkaar afspreken om tegelijkertijd de vuistbijl weg te gooien. En dan kan het gebeuren dat de een zijn bijl wel weggooit en de ander niet, en dat de eerste de tweede dood slaat. Dit is een vrij realistisch model, dat je bijvoorbeeld kunt toepassen op de situatie waarin de Israëliërs en de Palestijnen zich bevinden.

En wat zouden zij het beste kunnen doen?

Dat kan ik niet zeggen. Speltheorie biedt nooit een oplossing. Wel kun je door die sterke versimpeling van de werkelijkheid dilemma's leren doorzien, leren begrijpen waarom het vaak zo verschrikkelijk uit de hand loopt. Door factoren die in de werkelijkheid een rol spelen toe te voegen aan het model, kun je doorkrijgen in welke mate die het dilemma beïnvloeden.

Na het Prisoner's dilemma bespreek je het zogenaamde Lady Chatterley's Lover dilemma. Daarin moeten een kuise man en een wellustige man er samen uit zien te komen wie van hen beiden een exemplaar van D.H. Lawrence's beruchte roman zal lezen. Anders dan in het Prisoner's Dilemma bemoeien de spelers zich hier juist wel met de keuze van de ander en leidt die bemoeizucht tot een patstelling. Maar waarom laten ze die ander niet vrij in de keuze om het boek al dan niet te lezen?

Dat is een heel liberale reactie van je. In werkelijkheid bemoeien mensen zich als het gaat om het lezen van een bepaald boek of om het kijken naar bepaalde beelden, enorm met elkaar. Denk aan de film- en televisiekeuring of aan het feit dat in de Verenigde Staten het dagboek van Anne Frank nog steeds niet in ongcensureerde vorm mag verschijnen. Morele bemoeizucht op dit punt is aan de orde van de dag. *Waarom leidt die morele bemoeizucht tot wat*

Sen een Onmogelijkheid noemt?

Er zijn een paar dingen in het leven waarvan iedereen vindt dat je die helemaal zelf mag bepalen. Sen noemt als voorbeeld het bepalen van de kleur waarin je de muren thuis verft. Maar voor die meest minimale liberale claim, voor dat minimale morele standpunt is er binnen de traditionele economische theorie geen ruimte. Want als het mij nou zo gelukkig maakt dat ik voor jou die kleur bepaal en dat jij dus iets doet wat jij niet wilt, dan is het in mijn eigenbelang jou die keuze te blijven opdringen. En dat is natuurlijk absurd, zegt Sen. Je zou toch een economisch model moeten kunnen hanteren dat tenminste die minimale morele claim kan billijken. De casus van Lady Chatterley's Lover is ingewikkelder maar ook de eenvoudige casus van het verven van de muren demonstreert wat Sen de Onmogelijkheid noemt: de situatie dat het vermeederen van nut botst met de gedachte dat je zelf mag uitmaken wat je verkiest te doen. En dan staan twee voorkeuren lijnrecht tegenover elkaar, waardoor je niet meer tot een keuze kunt komen.

Waarom val je Sen op dit punt af?

Het rare is dat Sen die zogenaamde Onmogelijkheid eerst zelf heeft gecreëerd, door binnen de wetenschap te werken met zulke uitgekilde modellen. Hij heeft zelf een casus geconstrueerd waarbinnen het economische subject en het morele subject zich zo gedragen dat het wel tot een botsing moet komen. Op het uitgekilde model van de 'homo economicus' heeft Sen kritiek, op het evenzeer uitgekilde model van het morele subject niet. Als hij dan ook nog eens stelt dat je bij die patstelling altijd de morele claim moet billijken, dan vind ik dat een machtsgreep. Een machtsgreep van de ethiek, alleen maar om uit de patstelling te komen. Dat is een pathologie van de wetenschap. Als je binnen de wetenschap een onmogelijkheid creëert, heb dan het lef om die bin-

nen de wetenschap te laten voor wat die is, in plaats van met een schijnoplossing te komen waarvan je bovendien suggereert dat die een leidraad zou kunnen zijn voor het maken van keuzes in het werkelijke leven.

Want je zult moeten kiezen om uit een dilemma te komen.

Precies. In het werkelijke leven kun je niet niet-handelend door het leven gaan. Daarom zal die zogenaamde Onmogelijkheid zich in werkelijkheid naar alle waarschijnlijkheid nooit voordoen. Wetenschappers kunnen wel inzicht verschaffen in dilemma's, in hoe ze in elkaar steken. Maar ze moeten niet pretenderen keuzes voor jou te kunnen maken, dat kunnen ze niet. Dat is de boodschap van mijn boek.

En dat in het gewone leven dilemma's niet altijd hoeven worden opgelost?

Een dilemma vind ik inderdaad spannender dan de beslissing die vervolgens wordt genomen. Dilemma's moet je niet te snel onder het tapijt vegen. Niet doen alsof er een oplossing is, terwijl die er niet is. Trouwens, als een beslissing is genomen, wil dat vaak niet zeggen dat er ook iets is opgelost.

Treedt je daarom naar voren als meervoudige persoonlijkheid, als Marjolijn Drenth en M. Februari?

Nee, ik ben geen wandelend dilemma. Ik laat er wel mee zien dat twee van mijn voorkeuren naast elkaar kunnen bestaan, net als in mijn boek.

Kan het wikken en wegen, het verscheurd worden door een dilemma, een esthetische ervaring zijn?

Met het Prisoner's Dilemma ben ik me gaan bezighouden toen ik zeventien was. En het heeft me nooit meer losgelaten. Het is iets waar

je nooit helemaal uitkomt. Net als die Lady Chatterley's Lover casus. Hoe langer je erover nadenkt hoe ingewikkelder het wordt. Toen ik logica studeerde, waren er met name bij wiskundige logica momenten dat ik zover de abstractie werd ingevoerd dat ik het moest loslaten. Dat ik het van stap tot stap nog wel begreep maar het geheel me ontsnapte. Dat is zo groot, dat is een religieuze ervaring, of een esthetische ervaring. Zoals wanneer je naar de sterrenhemel kijkt en je realiseert: "Dit kan ik niet aan." Het Prisoners Dilemma biedt dat ook, als je er heel lang over nadenkt.

Is die ervaring van steeds verdergaande abstractie te vergelijken met de 'vormloze' kunst van Cerpac en Henderickxz?

Nee, die ervaring had ik bij hun project niet. Maar bij Henderickxz merkte ik wel een enorme behoefte aan bezieling. Hoe hij vertelde energie op te doen door bij de kunst betrokken te zijn in plaats van aan de universiteit de ene na de andere kunststroming te bestuderen. Dat zie je ook bij filosofiestudenten. Die hebben er geen zin meer in om alleen Kant en Hegel te lezen. Er is behoefte aan levenskunst, levensfilosofie. Aan ontwikkeling geen gebrek, we raken verzadigd. Nu heeft men behoefte aan bezieling.

En in dat gat springt Cerpac?

Ja, en Pim Fortuyn ook.

Kan je die dan met elkaar vergelijken?

Nou, de analogie met de politiek en wat er deze week gebeurd is, dient zich aan. Toen we Henderickxz vroegen naar zijn ervaring met Cerpac zei hij eerst dat het niet anders is dan wanneer je met een vriend optrekt. Maar daarna zei hij er geen greep op te kunnen krijgen. Dat het is alsof hij tegen de zon in kijkt en weet dat hij er alleen maar langs kan kijken. Veel mensen vertellen op een vergelijkbare

manier over hoe zij Pim Fortuyn hebben ervaren. Dat zijn tekenen van behoefte aan contact, betrokkenheid, bezieling.

Je op de golven van die beweging laten meevoeren?

Ik ben bij ethiek beland via de logica. Daarom ging mijn interesse in eerste instantie uit naar de meta-ethiek. Wat betekenen de begrippen, hoe orden je het veld, waar zit het morele belisingsmoment? Dat soort vragen stelde ik me. Want ik vond altijd dat filosofie een serieuze theoretische discipline is. Dat vind ik nog steeds, maar de laatste tijd begin ik steeds meer af te zakken naar een softere benadering. Om in termen van economie te spreken ben ik afge-

zakt van het wetenschappelijke naar het marketing niveau. Hoe raken mensen beïnvloed, hoe kun je ze sturen? Dat soort vragen boeien me nu. Tien jaar geleden stond ik op het liberale standpunt dat we de begrippen duidelijk moesten hebben en dat iedereen die zelf maar naar beste weten moest invullen. Nu vind ik dat we als wetenschappers niet langer afzijdig kunnen blijven. Misschien moeten we met al onze gegevens en begrippen meer tegen de mensen aan gaan duwen. De kennis weer bezielen, inzicht verschaffen.

M. Februari debuteerde in 1989 met de roman "De zonen van het uitzicht". Marjolijn Drenth van Februar promoveerde in 2000 met "Een pruijk van paardenhaar & Over het lezen van een boek" aan de filosofische faculteit van de Katholieke Universiteit Brabant. Tot voor kort doceerde zij rechtsfilosofie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen.

Het gesprek met Marjolijn Drenth vond plaats naar aanleiding van een gesprek van Hagoort en Drenth met Arne Henderickx, over zijn project in samenwerking met Roy Cerpac voor de tentoonstelling "Commitment"; een keuze uit drie jaar Fonds beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst (5 tot en met 20 mei 2002, in Gebouw Las Palmas, Rotterdam).

Erik Hagoort in gesprek met:

Kitty Zijlmans (ThRu 1.01) - Antoon van den Braembussche (ThRu 2.01) - Ilse Bulhof (ThRu 3.01) - Rob van Gerwen (ThRu 4.01) - Marcel Cobussen (ThRu 5.01) - Heinz Kimmerle (ThRu 6.01) - Rik Pinxten (ThRu 7.01).

Reacties: hagoort@hum.uva.nl of bureau@lokaal01.org

Literatuur:

M.Februari & Marjolijn Drenth; Een pruijk van paardenhaar & Over het lezen van een boek, Querido, Amsterdam 2000.

D.H.Lawrence; Lady Chatterley's Lover, Florence 1928/ Mandrake Press, London 1930.

Amartya Sen;

- Rational Fools, in: Philosophy and Public Affairs 4 (4), 1977.

- On Ethics & Economics, Blackwell, Oxford, 1987.

- Welzijn, vrijheid en maatschappelijke keuze, Opstellen over de politieke economie van het pluralisme, gekozen en ingeleid door Jos de Beus; Van Gennep, Amsterdam 1995.

Love